

AINEVALDKOND «KUNSTIAINED» PÕHIKOOLIS

1. AINEVALDKONNA ÜLDISELOOMUSTUS

1.1. Kunstipädevus

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
- 5) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
- 6) omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõikides põhikooliastmetes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini. Vene õppekeele klassides õpetatakse kunstianed vene keeles, osalise eesti õppekeele klassides eesti keeles.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tunda ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas. Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tunda traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas. Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitvust ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele. Kunstiainete sisu, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealne (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine

(kommunikatsioon, kriitika); 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus); 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö. **Kultuuri- ja väärtuspädevus.** Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes 3 keskkondades. **Enesemääratluspädevus.** Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uues olukorras. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana. **Suhtluspädevus.** Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabete ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama

tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega. **Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus.** Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Looeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Digipädevus. õppijaid suunatakse infot otsima usaldusväärsetest allikatest (nt muuseumite või teiste kunstiorganisatsioonide veebilehed, kunstiajakirjad); looma digimaale, digitaalselt kollaaži või GIF-kunsti; tegema digivahendite abil mõttekaarte, ideekavandeid, mudeleid, *moodboard*'e; hindama noori ümbritseva meediamaailma ohtusid ja kriitiliselt neid murekohti arutama; teadvustama . tehisintellekti arengu mõju kunstivaldkonnale; õppijat suunatakse looma (näiteks omalooming, esitlus) ja toimetama digisisu erinevates formaatides: noodigraafika programm MuseScore võimaldab sisestatud partituuri avada samas programmis, printimiseks salvestada noot PDF-formaadis või kuulamiseks audiofailiks. Heaks tavaks on järgida autoriõiguse põhimõtteid nii oma loominguga jagamisel ning kui ka teiste loominguga kasutamisel.

1.5. Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi. Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms). Kunstivaldkonna õppeainetes toetatakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

1.6. Hindamise alused

Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimete kohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel. Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine muusitseerimisel ja kunstiloomingus;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Hindamisel väärtustatakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega. Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õige kirjavead.

Kunsti õpetamisel juhendatakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevast. I kooliastmes hinnatakse:

- 1) oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) oskust kasutada loovtöodes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;
- 3) loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;
- 4) oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.

II kooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
- 2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale;
- 3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;
- 4) loovat, sihikindlalt ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöös;
- 5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbristavas.

III kooliastmes hinnatakse:

- 1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;
- 2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbristeva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;
- 3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;
- 4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikaid, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;

5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatusesmäärke muusikaliste oskuste lõikes alljärgnevalt:

- 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara 7 omandamine;
- 2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksis;
- 3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede välja- pakkumine ning teostamine, loomingulisus;
- 4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- 5) tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- 6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

1.7. Füüsiline õpikeskkond

Kunst:

- 1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
- 2) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
- 3) reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- 4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
- 5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- 6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Muusika:

- 1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
- 2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;
- 3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDIsalvestusprogramm;
- 4) Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekanded, akustilised kitarrid.

2. MUUSIKA

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli muusikaõpetuses taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb laulupidude traditsiooni edasikandmise protsessis ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;

- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda;
- 8) teab Eesti ja paikkonna tuntumaid heliloojaid ja interpreete ning väärtustab kultuuritraditsioone;
- 9) mõistab, kuidas huvi valdkonna vastu, muusikalised võimed ja teadmised võimaldavad kujundada sellest hobi (harrastuse) või tulevad tulevikus kasuks ameti valikul.

2.2. I kooliaste

2.2.1. Õpitulemused I kooliastme lõpuks

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning vastavalt võimetele üheja/ või kahehäälses kooris;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab kuulatavat muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut;
- 10) mõistab laulupeo tähendust.

2.2.2. Õpitulemused ja õppesisu 1. klassis.

1. Laulmine

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas.	Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni kujundamine. Hingamisharjutused. Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine ühehäälsel laulmisel. Huulte aktiivne rakendamine kõla, diktsiooni selguse ja ilmekuse saavutamiseks.
Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu.	Tutvumine muusikale iseloomuliku väljendusviisidega. Dünaamika põhimõisted: vaikselt, valjult, <i>kolavärv, piano, forte, fermaat</i> ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes. Tutvumine 2-osalise taktimõõdu tähendusega, selle kasutamine laulmisel.
Laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi.	Astmete <i>SO, MI, RA, LE, JO</i> tundmaõppimine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi. Helikõrgused. <i>Jo- võtmes</i> ning <i>So, Mi, Ra, Le</i> astmetega.
Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.	Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutusega. Eesti ja teiste rahvaste laulude õppimine: „ Lapsed, tupp a“.
Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A.	“Eesti hümn“ (F. Pacius), “Mu koduke”(A. Kiiss), lastelaul “Lapsed tupp”a”.

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed), „Kevadpidu“ (Elagu kõik). Moistab laulupeo tähendust. Kasutab muusikalisi teadmisi muusikalistes tegevustes.	Koorilaulmine kui rahvusliku kultuuri tähtis traditsioon. Ühehääline laulmine instrumendi saatel. Programmiliste laulude õppimine : eesti rahvalaul liikumise ja liigutusega, lastelaul „Lapsed tupp“, „Mu koduke“ (A. Kiiss).

2. Pillimäng

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> 'des. On omandanud plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.	Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i> , meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmi- ja plaatpille mängimise rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid. Esmaste mänguvõtete omandamine keha-, rütmi- ja plaatpille mängimisel <i>ostinato</i> kasutamiseks. Suhtlemise ja koostöö oskuste arendamine, teineteise kuulamine, ühtsuse tunnetamine, kannatlikkus ja õppemotivatsioon.
Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.	Pillimängus muusika sisu ja meeleolu erinevad väljendamise võimalused. Käte ning jalgadega rütmi kaasa löömine. Rütmivormid. Tutvumine TA, TI-TI rütmisilpidega ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu. Mõistab muusikalist kompositsiooni ja oskab ennast väljendada läbi muusikalise liikumise, laulumängu, rahvatantsu. Hindab ja väärtustab enda ja teiste kaaslaste loomingu.	Erineva tempo järgi muusika eristamine ja selle järgi tempos liikumine. Õppida tunnetama muusika pulssi läbi rütmilise liikumise, rahvusliku tantsu. Muusikalised žanrid: <i>marss, polka, valss</i> . Tutvumine 2-osalise taktimõõdu ning arvestamine neid musitseerides.
Tantsib ja laulab eesti laulu- ja ringmänge.	Eesti laulu- ja ringmängude tantsimine, näiteks „Kaks sammu sissepoole“ ja „Plaks plaks“ või „Me lähme rukist lõikama“, „Väravamäng“, „Kaera-Jaan“...

4. Omalooming

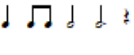
Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel.	Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Julguse arendamine ja esinemiskogemuse tekitamine.

	Rütmivormid: TA, TI-TI ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.
Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.	Käemärkidega erinevate astmenimede näitamine ja kasutamine kaasmängudes õpitu piires.
Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.	Lihtsamate liisusalvide loomine. Tekstide loomine, tekstide rütmilis- meloodiliste improvisatsioonid mängu elementidega.
Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.	Muusika meeleolu edasi andmine loovliikumise kaudu vabas vormis.

2. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).	Meloodia, rütm, tempo. Tutvumine erinevate karakterpaladega Muusikalise maitse kujundamine läbi muusika kuulamise. Seostamine muusikapala selle autoritega.
Eristab kuuldelisel laulu ja pillimuusikat.	Instrumentaal- ja vokaalmuusika eristamine
Eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkad.	Erinevaid žanride tutvustamine.
On tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill).	Eesti rahvalaulud: „Linnukesed“, „Kus on minu koduke?“, „Tihane“. Kannel, Hiiu kannel.
Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.	Kuulatud muusika kirjeldamine vabas vormis.
Väljendab muusika meeleolu ja karakterit kunstiliste vahenditega.	Muusikapala järgi pildi joonistamine.
Seostab muusikapala selle autoritega.	Tšaikovski „Pähklipureja“, „Laste album“

3. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused I kooliastme lõpuks	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel klassiti
Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes 	Noodivältused, paus, pausi vältus, rütmifiguurid: ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.
Mõistab 2-ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides.	2-ja 3-osalise taktimõõdu kasutamine musitseerimisel.
Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides. Mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab	Astmemudelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid.

seada noodist lauldes. Õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida.	
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivälduse pikendajana.	Noodijoonestik , noodipea , noodivars.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.	Rahvalaul, rahvapill, rahvatants.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, <i>ostinato</i> , kaasmäng, eelmäng, vahemäng.	Marss, polka, valss, muusikapala.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, <i>piano</i> , <i>forte</i> , fermaat.	Rütm , meloodia
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: laulurepertuaariga tutvustatakse märke <i>latern</i> , <i>segno</i> , <i>volt</i> .	<i>Latern</i> .

4. Õppekäigud

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.	Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt.
Kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	Suuliselt arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.

2.2.3. Õpitulemused ja õppesisu 2. klassis.

1. Laulmine

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas.	Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni teadlik jälgimine. Hingamisharjutused. Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel: õige kehahoid, diktsiooni selgus, ilmekuse saavutamine.

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
	Ühehäälnelise ja cappella laulmine ja laulmine instrumendi saatel.
Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu.	Dünaamika <u>mõisted</u> <i>forte, piano</i> . Helikõrgused. Laulmine. Muusikalised väljendusvahendid: <i>meloodia, rütm, tempo, dünaamika</i> . Õppida mõistma ja väljendama muusika kompositsiooni karakterit, rütmi läbi laulumängu ja rütmilise liikumise. Tutvumine 3-osalise taktimõõdu tähendusega ja kasutamine laulmisel ja musitseerimisel.
Laulab meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi.	Astmete RA ¹ , SO ¹ , JO ¹ , NA, DI tundmaõppimine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jo võtme</i> kasutamine praktilises musitseerimises. • Meloodia laulmine käemärkide, liikuva <i>JO</i>, noodiastmete järgi.
Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.	2. klassile eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaulud, kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud. Programmiliste laulude õppimine: mängulaul, kaanon „Kevadel“ (Juba linnukesed). Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutusega.
Laulab peast kooliastme ühislauale: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed ...), „Kevadpidu“ (Elagu kõik ...). Moistab laulupeo tähendust. Kasutab muusikalisi teadmisi muusikalistes tegevustes.	„Eesti hümn“ (F. Pacius), lastelaulud „Teele tee kurekesed“, „Tiliseb tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus). Ühehäälnelise ja cappella laulmine ja laulmine instrumendi saatel. Programmiliste laulude õppimine: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss), kaanon „Kevadel“ (Juba linnukesed). Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutusega.

2. Pillimäng

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või <i>ostinato'des</i> . On omandanud plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides.	Orffi pedagoogika. Seoses pillimänguga viiulivõtme, tähtnimede ja nende asukoha tundmaõppimine noodijoonestikul. Tähtnimede kasutamine plaatpillide ja plokkflöödi omandamisel. Rütmi- ja plaatpillide mänguvõttete omandamine instrumendi või laulu saatel. Esmaste mänguoskuste omandamine plokkflöödil. Suhtlemise ja koostöö oskuste arendamine, teineteise kuulamine, ühtsuse tunnetamine, kannatlikkus ja õppemotivatsioon.
Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.	Pillimängus muusika sisu ja meeleolu väljendamine, kasutades dünaamikat: <i>forte-piano</i> . Uued rütmipillid.

	Tutvumine <i>TA, TI-TI, TIRI-TIRI</i> rütmisilpidega ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.
--	--

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeoleolu ja ülesehitust liikumise kaudu. Mõistab muusikalist kompositsiooni ja oskab ennast väljendada läbi muusikalise liikumise, laulumängu, rahvatantsu. Hindab ja väärtustab enda ja teiste kaaslaste loomingut.	Liikumine erinevates rütmides: valss, marss, polka. Mängulaulude esitamine liikumise ja kujundlike liikumistega. Paus muusikas, pausi vältus. Õppida tunnetama muusika pulssi läbi rütmilise liikumise. Tutvumine 3-osalise taktimõõdu ning arvestamine neid musitseerides.
Tantsib ja laulab eesti laulu- ja ringmänge.	Eesti laulu- ja ringmängude tantsimine, näiteks „Kaks sammu sissepoole“ ja „Plaks plaks“ või „Me lähme rukist lõikama“, „Väravamäng“, „Kaera-Jaan“ ...

4. Omalooming

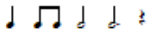
Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütm- ja plaatpillidel.	Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütm- ja plaatpillidel. Rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Tutvumine rütmisilpidega (<i>TI-RI-TI-RI, TA</i>) ja pausidega, nende kasutamine muusikalistes tegevustes.
Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.	Käemärkidega erinevate astmenimede näitamine ja kasutamine kaasmängudes õpitu piires.
Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.	Lihtsamate regivärsse loomine. Tekstide loomine, tekstide rütmilis-meloodiliste improvisatsioonid mängu elementidega.
Kasutab loovliikumist muusika meeoleolu väljendamiseks.	Tantsuliikumiste väljamõtlemine eri rütmidele.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).	Uued oskussõnad muusika kirjeldamiseks. Tutvumine erinevate karakterpaladega. Tutvumine: tähtsamate Euroopa kultuursete saavutustega nii Eestis kui ka väljaspool, erinevate eesti heliloojatega, nende teostega, väljendusrikkuse vahenditega läbi muusikalise teose kuulamise.
Eristab kuuldelisel laulu ja pillimuusikat.	Kuulmise järgi erinevad pillide äratundmine.
Eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkad.	Kahe- ning kolmelöögilised muusikapalad ja tantsud
On tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill).	Eesti rahvalaulud: „Laula, laula suukene, “Sokukene“, “Päkapikk“. Lõõtspill, torupill. Tutvumine eesti rahvapillidega: <i>kannel, hiiu kannel, lõõtspill,</i>

	<i>torupill.</i>
Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.	Kuulatud muusika meeleolu ja karakteri kirjeldamine. Kuulatud muusika meeleolu ja karakteri kirjeldamine, kasutades õpitud oskussõnavara: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, muusikapala, vaikselt, valjult, <i>piano, forte ...</i>
Väljendab muusika meeleolu ja karakterit kunstiliste vahenditega.	Muusikameeleolu kirjeldamine joonistades
Seostab muusikapala selle autoritega.	Bach „Nali“, Beethoven „Elisele“, Saint-Saens „Loomade karneval“

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes 	Noodivältused, paus, pausi vältus, rütmifiguurid ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.
Mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides.	2- ja 3-osalise taktimõõdu kasutamine musitseerimisel.
Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides. Mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes. Õpib lauldes tundma JO- ja RA-astmerida.	Astmemudelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel <i>SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁</i> põhinevad mudelid. <i>JO-võtme</i> tähenduse mõistmine ning noodist lauldes kasutamine.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivälduse pikendajana.	Astmerida, astmetrepp, punkt noodivälduse pikendajana.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.	Dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, <i>ostinato</i> , kaasmäng, eelmäng, vahemäng.	Eelmäng, vahemäng, kaasmäng, <i>ostinato</i> .

Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, <i>piano</i> , <i>forte</i> , fermaat.	Tempo, kõlavärv, vaikel, valjult.
Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: laulurepertuaariga tutvustatakse märke <i>latern</i> , <i>segno</i> , <i>volt</i> .	<i>Segno</i> .

7. Õppekäigud

Õpitulemused	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel
Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.	Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt ning mingil kunstilisel viisil
Kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.	Suuliselt arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.

2.2.4. Õpitulemused ja õppesisu 3. klassis.

1.Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Õpilaste vokaalsete võimete arendamine rühmas ja individuaalsel laulmisel. Õige keha hoiaku, hingamise ja diktsiooni teadlik jälgimine. Hingamisharjutused. Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine ühehäälsel laulmisel. <i>a cappella</i> laulmine ja laulmine instrumendi saatel.	Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas.
Erinevat liiki muusika kuulamine ja iseloomustamine. Tempo tajumine. Muusikalised väljendusvahendid: <i>meloodia</i> , <i>rütm</i> , <i>tempo</i> , <i>dünaamika</i> . Õppida tunnetama muusika pulssi läbi läbi laulumängu ja rütmilise liikumise. Kinnitamine 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendusega, selle kasutamine laulmisel ja musitseerimisel.	Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ja meeleolu.
Astmemudelite (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) tajumine kuulamise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi. Meloodia laulmine käemärkide, liikuva JO, noodiastmete järgi, noodijoonise abil õppimine õppeprogrammi raames.	Laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetreppi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi.
3. klassile eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaulud, kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laulud. Programmiliate laulude õppimine: „ Kevadpidu “ (Elagu kõik me), „ Teele, tee, kurekesed “. Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutusega.	Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.
“Eesti hümn”(F. Pacius), “Kevadpidu” (Elagu kõik...), “Kevadel” (Jubalinnukesed...).	Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss),

<p>Ühehäälneline koorilaulmine ja koolikooris osalemine kui rahvusliku kultuuri tähtis traditsioon.</p> <p>Programmide laulude õppimine: „Eesti hümn“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus), „Kevadpidu“ (Elagu kõik me), „Teele, teele, kurekesed“. Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutusega.</p>	<p>„Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp“, „Teele, teele, kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed...), „Kevadpidu“ (Elagu kõik...).</p> <p>Moistab laulupeo tähendust.</p> <p>Kasutab muusikalisi teadmisi muusikalistes tegevustes.</p>
--	--

2. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Orffi pedagoogika. Plokkflöödi kasutamine muusitseerimisel</p> <p>Rütmi- ja plaatpillide mänguvõtete kinnitamine instrumendi või laulu saatel.</p> <p>Mänguoskuste omandamine plokkflöödil.</p> <p>Suhtlemise ja koostöö oskuste kinnitamine, teineteise kuulamine, ühtsuse tunnetamine.</p>	<p>Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>'des.</p> <p>On omandanud plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid muusitseerides.</p>
<p>Pillimängus muusika sisu ja meeleolu väljendamine, kasutades iseseisvalt dünaamikat. Rütmissaate väljamõtlemine.</p> <p>Rütmivormid. Kinnitamine: TA, TI-TI, TIRI-TIRI rütmisilpidega ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.</p>	<p>Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.</p>

3. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>liikumine kahelöögilises ning kolmelöögilises taktimõõdus.</p> <p>Kinnitamine 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendusega, selle kasutamine muusitseerimisel.</p>	<p>Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu.</p> <p>Mõistab muusikalist kompositsiooni ja oskab ennast väljendada läbi muusikalise liikumise, laulumängu, rahvatantsu.</p> <p>Hindab ja väärtustab enda ja teiste kaaslaste loomingut.</p>
<p>Eesti laulu- ja ringmängude tantsimine, näiteks „Kaks sammu sissepoole“ ja „Plaks plaks“ või „Me lähme rukist lõikama“, „Väravamäng“, „Kaera-Jaan“...</p>	<p>Tantsib ja laulab eesti laulu- ja ringmänge.</p>

4. Omalooming

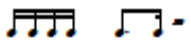

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Lihtsate rütmiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Lihtsate rütmipillide valmistamine.</p> <p>Kasutamine õpitud mõisteid ja tähendusi praktiliselt: rütmivormid ja pausid.</p>	<p>Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p>

Käemärkidega erinevate astmenimedede näitamine ja kasutamine kaasmängudes õpitu piires.	Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid.
Lihtsamate laulutekstide loomine. Tekstide loomine, tekstide rütmilise meloodiliste improvisatsioonid mängu elementidega.	Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne.
Loovliikumise kavandamine muusika meeleolu väljendamiseks ja selle kasutamine. Osalemine koolivälistel üritustel (koor, solistid, erinevad instrumentaalkoosseisud).	Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

8. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus. Tutvumine erinevate karakterpaladega. Tutvumine: tähtsamate Euroopa kultuursete saavutustega- nii Eestis kui väljaspool: erinevate eesti heliloojatega, nende teostega, eesti ja teiste rahvaste rahvalauludega. Seostamine muusikapala selle autoritega. Väljendusrikkuse vahenditega läbi muusikalise teose kuulamise.	On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus).
Instrumentaal- ja vokaalmuusika eristamine. Kirjeldamine ning iseloomustamine kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades opitud oskussonavara.	Eristab kuuldelsel laulu ja pillimuusikat.
Kahe- ning kolmelöögilised muusikapalad, kuuldelselt marsi, valsi ja polka eristamine.	Eristab kuuldelselt marsi, valsi ja polkad.
Eesti rahvalaulud: „Karjapoiss“, „Laulu mõju“, „Kaera- Jaan“. Sarvepill, vilepill. Tutvumine eesti rahvapillidega - <i>kannel, hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill</i> . Eesti Laulupeod.	On tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill). Mõistab laulupeo tähendust.
Kuulatud muusika meeleolu ja karakteri kirjeldamine, tuues esile erinevad kontrastid muusikas. Eristamine vokaal ja instrumentaalmuusikat keel, puhk, löökpillide esituses, muusikapala ülesehitus, kasutades opitud oskussõnavara: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, muusikapala, vaikselt, valjult, <i>piano, forte</i> .	Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades opitud oskussõnavara.

9. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Rütmifiguurid ja paus: Punkt kui noodivältuse pikendamine ja nende kasutamine muusikalistes tegevustes.	Mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
2-ja 3-osalise taktimõõdu kasutamine	Mõistab 2-ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab

musitseerimisel.	neid musitseerides.
Astmemudelite laulmine erinevates kõrguspositsioonides: astmetel <i>SO, MI, RA, LE, JO, RA_i, SO_i, JO_i, NA, DI</i> põhinevad mudelid. <i>JO- ja RA- astmerida</i> (duur ja moll) seoses lauludega. Õpib lauludes tundma <i>JO- ja RA- astmerida</i> .	Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides. Mõistab <i>JO-võtme</i> tähendust ning kasutab seda noodist lauldes. Õpib lauludes tundma <i>JO- ja RA- astmerida</i> .
Astmerida, astmetrepp, punkt noodivälduse pikendajana, meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kahekordne taktijoon.	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivälduse pikendajana.
Koorijuht, koor, ansambel, eeslaulja, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor.
Salm, refrään, kaanon, eelmäng, vahemäng, kaasmäng, <i>ostinato</i> .	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, <i>ostinato</i> , kaasmäng, eelmäng, vahemäng.
Tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, <i>piano, forte</i> , fermaat.	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, <i>piano, forte</i> , fermaat.
<i>Latern, segno, volt</i> .	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: laulurepertuaariga tutvustatakse märke <i>latern, segno, volt</i> .

10. Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Õppekäikudel kogetud muusikaelamuste kirjeldamine ning nende kohta arvamuse avaldamine suuliselt ja kirjalikult ning vabalt valitud looval (kunstilisel) viisil.	Kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil.
Suuliselt ja kirjalikult arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.	Kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.3. II kooliaste

2.3.1. Õpitulemused II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapäi arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kasutab muusika oskussõnu kuulatavate muusikapalade kirjeldamisel ning suunavate küsimuste abil oma arvamuse põhjendamisel; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni Eesti ja teiste maade rahvamuusikas;
- 12) tunneb huvi oma kooli ja paikkonna muusikaelu ning -sündmuste vastu ja osaleb selles, mõistab laulupeo traditsiooni tähendust.

2.3.2. Õpitulemused ja õppesisu 4. klassis.

1. Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Laulmine klassis oma hääle omapära arvestades ühe- või kahehäälselt (kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laule <i>a cappella</i> ja saatega). Laulmine koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses. Laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine.	Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest. Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes. Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.
Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI).	Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-G ²
„Eesti hümn“(F.Pacius), „Kas tunned maad“ (J. Beerat), „ Eesti lipp“ (E.Võrk).	Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eesti lipp“ (E. Võrk).

1. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i> , meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> 'des.

2. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika. Eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulike karakterite väljendamine: Eesti, Vene.	Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi. Tantsib eesti laulu-ja ringmänge.

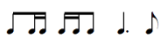

3. Omalooming

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Omaloomingus üksinda ning koos musitseerides omandatud muusikaliste oskuste ja teadmiste kasutamine. Lihtsamate pillide valmistamine.	Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid.

4. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite kuulamine ja eristamine: meloodia, rütm, tempo. Kuulatava muusikapala iseloomustamine ja põhjendamine kasutades õpitut oskussõnavara.	Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi. Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.
Sopran metsosopran, alt, tenor, bariton, bass.	Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass)
Klahv- ja keelpillid.	Kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keelpillid)
Eesti rahvalaulud.	Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu.
Eesti, Vene muusikatraditsioonid.	On tutvunud Eesti, Vene, muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt.
Autorluse mõiste. Muusikanäidete leidmine internetist ja nende korrektne kasutamine.	Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

6. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Noodivältsused, rütmifiguurid ja pausid: 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel.	Mõistab alljärgnevate helivältsuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides.
Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed).	Mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed).
Vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon.	Mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: vokaalmuusika, soololaul, koorilaul,

	instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon.
--	---

7. Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.	Arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil. Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.3.3. Õpitulemused ja õppesisu 5. klassis.

1. Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Laulmine klassis oma hääle omapära arvestades ühe- või kahehäälselt (kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laule <i>a cappella</i> ja saatega). Laulmine koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivalises tegevuses. Laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine.	Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest. Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes. Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.
Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.	Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-G ²
„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Meil aia äärne tänavas (Eesti rahva laul).	Laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul).

2. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Helistikke ja toonika kolmkõlade C-duur, a-moll seostamine pillimänguga. Orffi pedagoogika – teab plokkflöödi põhiliseid mänguvõtteid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Rakendab musitseerides plokkflöödi mänguvõtteid. Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

3. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele)	Väljendab liikumise kaudu eri maade

iseloomulike karakterite väljendamine: (valikuliselt) Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra.	rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.
---	---

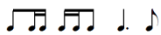

4. Omalooming

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Ideede esitamine ja oma loovuse võimetekohane rakendamine nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes. Lihtsamate pillide valmistamine.	Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne. Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Erinevates muusikapalades muusika väljendusvahendite kuulamine ja eristamine: dünaamika, tämber. Kuulatava muusikapala iseloomustamine ja põhjendamine kasutades õpitut oskussõnavara.	Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi. Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara.
Kooriliigid (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor).	Kuulab ning võrdleb kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor).
Puhk- ja löökpillid.	Kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (puhk- ja löökpillid)
Eesti rahvapillid ja tantsud.	Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: pille, -tantse.
Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra muusikatraditsioonid.	On tutvunud Soome, Läti, Leedu, Rootsi, Norra muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt
Autorluse mõiste. Muusikanäidete leidmine internetist ja nende korrektne kasutamine.	Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

6. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Noodivältsed, rütmifiguurid ja pausid: Helilaadi ja helistiku eristamine ja kasutamine, helistikud C – a.	Mõistab helivältsuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: Kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega).
Absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid.	Mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid.
Tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid,	Mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: tämber, hääleliigid (sopran,

puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid).	metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid).
--	--

7.Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.	Arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil. Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.3.4. Õpitulemused ja õppesisu 6. klassis.

1. Laulmine

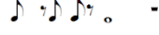
Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Laulmine klassis oma hääle omapära arvestades ühe- või kahehäälselt (kaanonid ning eesti ja teiste rahvaste laule <i>a cappella</i> ja saatega). Laulmine koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivalises tegevuses. Laulupeo traditsiooni ja tähenduse mõistmine.	Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest. Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes. Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.
Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.	Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g-G ²
„Kas tunned maad“ (J. Berad), „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa armas“ (Saksa rahvalaul), „Püha öö“ (F. Gruber).	Laulab peast kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Kas tunned maad“ (J. Berad), „Mu isamaa armas“ (Saksa rahvalaul), „Püha öö“ (F. Gruber).

1. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Helistikke ja toonika kolmkõlade C-duur, a-moll seostamine pillimänguga. Orffi pedagoogika – teab 6-keelse väikekandle põhiliseid mänguvõtteid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle mänguvõtteid. Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

2. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
------------------------------------	--------------

Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides. Helistikud G – e, F – d. Kaheksandik taktimõõdu tutvustamine laulurepertuaarist tulenevalt.	muusikalistes tegevustes: Kasutab laule õppides relativseid helikõrgusi. Mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g-G ² tähendust ning kasutab neid musitseerides. Mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C-a, G-e, F-d tähendust ning kasutab neid musitseerides
Juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud
Tempo: <i>andante, moderato, allegro, largo, ritenuto</i> Dünaamika: <i>piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo.</i>	Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <i>tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo</i>

7.Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.	Arutleb ja avaldab arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil. Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.4. III kooliaste

2.4.1. Õpitulemused III kooliastme lõpuks

9. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeeldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt hääle omapärast;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja musitseerib tunnis erinevates vokaal- ja pillikoosseisudes;
- 4) mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 5) oskab kuulata ennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides;
- 6) suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;
- 7) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 8) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 9) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
- 10) väljendab kuulnud muusika kohta arvamust ning kasutab seisukohta põhjendades ja muusikapalu nii suuliselt kui ka kirjalikult analüüsides muusikalist oskussõnavara;
- 11) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 12) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 13) teab autoriõigusi ning nendega kaasnevaid õigusi ja kohustusi, huvitub muusikaalasest tegevusest ning väärtustab seda ja osaleb kohalikus kultuurielus;
- 14) omab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest, ametitest ja võimalustest muusikat õppida;

15) kasutab muusikalistes tegevustes infotehnoloogia vahendeid.

2.4.2. Õpitulemused ja õppesisu 7. klassis.

1. Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koorid). Laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi. Vestlused laulu sisu, helilooja, teksti autori ja kasutatud väljendusvahendite teemal.	Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil. Kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes. Laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule.
„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort).	Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort)
Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI). Absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G ²). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.	Mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel.

2. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i> , meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilismeloodilised küsimus-vastus motiivid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> 'des.

3. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika. Üksi ja rühmas musitseerides omandatud muusika teadmiste rakendamine ning erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideede väljendamine (nt liikumises).	Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid.

Aafrika ja Idamaade muusikatradsioonid.	Väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.
---	---

4. Omalooming

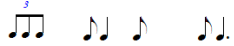

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Rondo- ja variatsioonivorm. Lihtsamate pillide valmistamine. Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme (noodistusprogramme) kasutades.	Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid). Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne. Väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loominguideid liikumise kaudu.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Erinevate muusikavormide kuulamine ning neis esinevate väljendusvahendite ning ülesehituse (2- ja 3- osaline lihtvorm, variatsiooni- ja rondovorm) analüüsimine. Kirjalike tööde (essee, analüüs).	Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust.
Eristab kõla ja kuju järgi: <i>keelpillid</i> : poogenpillid viiul, vioola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr; <i>puhkpillid</i> : puupuhkpillid flööt, klarinet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; <i>löökpillid</i> : kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt; Oskab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete.	Eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise Teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke).
Aafrikaja ja Idamaade muusikatradsioonid.	On tutvunud Aafrikaja ja Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt.
Pop-muusika üle arutlemine ja analüüsimine, kasutades oskussõnavara.	Arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult. Eristab pop-muusikat.
Eestis kehtiva autorikaitse seaduse põhipunktidega tutvumine. Intellektuaalse omandi kasutamine internetis.	Tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).

6. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
------------------------------------	--------------

<p>7. klass</p> <p>Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p>Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides.</p> <p>2/4, 3/4, 4/4 taktimõõt.</p>	<p>M Mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:</p> <p>Kasutab laule õppides relativseid helikõrgusi.</p> <p>Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides.</p>
<p>Dirigent, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, puhkpilliorkester džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused.</p>	<p>Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: dirigent, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, puhkpilliorkester džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused.</p>

7. Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatisering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p>	<p>Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.</p> <p>Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.</p>

2.4.3. Õpitulemused ja õppesisu 8. klassis.

1. Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koorid). Laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi. Vestlused laulu sisu, helilooja, teksti autori ja kasutatud väljendusvahendite teemal.</p>	<p>Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoide häälemurdeperioodil.</p> <p>Kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes.</p> <p>Laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti.</p>
<p>„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter).</p>	<p>Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter).</p>
<p>Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI). Absoluutsete helikõrguste</p>	<p>Mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides.</p>

seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G ²). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.	
---	--

2. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i> , meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> 'des. Rakendab musitseerides kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus. Kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.

3. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika. Üksi ja rühmas musitseerides omandatud muusika teadmiste rakendamine ning erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideede väljendamine (nt liikumises).	Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid.
Hispaania, Ladina- ja Põhja Ameerika muusikatradsioonid.	Väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.

4. Omalooming

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Rondo- ja variatsioonivorm. Lihtsamate pillide valmistamine. Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme (noodistusprogramme) kasutades.	Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid). Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne. Väljendab muusika karakterit ja meeolelu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Erinevate muusikavormide kuulamine ning neis esinevate väljendusvahendite ning ülesehituse (2- ja 3- osaline lihtvorm, variatsiooni- ja rondovorm) analüüsimine. Kirjalike tööde (essee, analüüs).	Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust.
<i>Klahvopillid</i> : klaver, klavessiin, orel, akordion;	Eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja

<p><i>elektrofonid</i>: süntesaator, elektriklaver</p> <p>Eristab kõla järgi pillikoosseise: <i>orkestrid, ansamblid</i>.</p> <p>Tuntud dirigendid, ansamblid ja orkestrid, heliloojad, interpreeted.</p>	<p>klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise</p> <p>Teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi.</p>
<p>Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika muusikatraditsioonid.</p>	<p>On tutvunud Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt.</p>
<p>Filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti) üle arutlemine ja analüüsimine, kasutades oskussõnavara.</p>	<p>Arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult.</p> <p>Eristab filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).</p> <p>Teab nimetada tuntud muusika suursündmusi.</p>
<p>Eestis kehtiva autorikaitse seaduse põhipunktidega tutvumine. Intellektuaalse omandi kasutamine internetis.</p>	<p>Tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).</p>

6. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p></p> <p>Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides.</p> <p>Helistikud C-a, G-e, F-d (repertuaarist tulenevalt D-h).</p> <p>Taktimõõt 4/4, 3/8.</p>	<p>M Mõistab alljärgnevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:</p> <p></p> <p>Mõistab taktimõõtude 4/4, 3/8 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik-taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides. Kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed).</p> <p>Mõistab helistike C-a, G-e, F-d (repertuaarist tulenevalt D-h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides.</p>
<p>Dirigent, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, puhkpilliorkester džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused.</p>	<p>Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, rondo, variatsioon.</p>

7. Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p>	<p>Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil.</p> <p>Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.</p>

2.4.4. Õpitulemused ja õppesisu 9. klassis.

1. Laulmine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koorid). Laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi. Vestlused laulu sisu, helilooja, teksti autori ja kasutatud väljendusvahendite teemal.	Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil. Kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes. Laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti.
„Eesti hümn“ (F. Pacius), „Saaremaa valss“ (R. Valgre), „Kalevite kants“ (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär)	Laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Saaremaa valss“ (R. Valgre), „Kalevite kants“ (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär).
Meloodiate laulmine relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ , LE, NA, DI). Absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G ²). Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.	Mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides.

2. Pillimäng

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, <i>ostinatod</i> , meloodilis-rütmilised improvisatsioonid. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilismeloodilised küsimus-vastus motiivid. Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus. Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.	Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> des. Rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus. Kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.

3. Muusikaline liikumine

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika. Üksi ja rühmas musitseerides omandatud muusika teadmiste rakendamine ning erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideede väljendamine (nt liikumises).	Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid.
Prantsuse, Itaalia muusikatraditsioonid.	Väljendab liikumise kaudu erinevate maade

	rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.
--	---

4. Omalooming

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid. Rondo- ja variatsioonivorm. Lihtsamate pillide valmistamine. Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme (noodistusprogramme) kasutades.	Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> 'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid). Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne. Väljendab muusika karakterit ja meeolelu ning enda loominguideid liikumise kaudu.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Erinevate muusikavormide kuulamine ning neist esinevate väljendusvahendite ning ülesehituse (2- ja 3- osaline lihtvorm, variatsiooni- ja rondovorm) analüüsimine. Kirjalike tööde (essee, analüüs).	Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust.
Rokk-, džässmuusika. Tuntud dirigendid, ansamblid ja orkestrid, heliloojad, interpreetid muusika suursündmused.	Eristab kõla ja kuju järgi rokk- ja džässmuusika pillikoosseise. Teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi.
Eesti kaasaegne muusika, eesti pärimusmuusika kaasaegsed tõlgendused.	On tutvunud Eesti muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt. Tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
Džäss- ja rokkmuusikaüle arutlemine ja analüüsimine, kasutades oskussõnavara.	Arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult. Eristab džäss- ja rokkmuusikat.
Eestis kehtiva autorikaitse seaduse põhipunktidega tutvumine. Intellektuaalse omandi kasutamine internetis.	Tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).

6. Muusikaline kirjaoskus

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Noodivältsed, rütmifiguurid ja pausid: Noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA ₁ , SO ₁ , JO ₁ ,	Mõistab alljärgnevate helivältsede, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

<p>LE, NA, DI laulmine, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides. Helistikud C-a, G-e, F-d (repertuaarist tulenevalt D-h). Taktimõõt 4/4, 3/8, 6/8. Bassivõit.</p>	 <p>Kasutab laule õppides relativseid helikõrgusi. Mõistab taktimõõtude 4/4, 3/8, 6/8 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik-taktimõõdu ja D-h helistikut tähendust ning arvestab neid musitseerides. Bassivõit ja selle rakendamine musitseerimisel.</p>
<p>Džässorkester, džässmuusika, spirituaal, gospel; rokkmuusika, süvamuusika.</p>	<p>Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: džässorkester, džässmuusika, spirituaal, gospel; rokkmuusika, süvamuusika.</p>

7. Õppekäigud

Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Suuliselt, kirjalikult ja muul looval viisil (visuaalne kunst, dramatiseering, loovliikumine jms) oma arvamuse väljendamine, kasutades seni õpitud muusikalist oskussõnavara.</p>	<p>Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil. Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.</p>

3. KUNST

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab loomingulises tegevuses, loovtöö, uurimise ja refleksiooni käigus kasutada loova ja kriitilise mõtlemise ning probleemi lahendamise oskusi;
- 2) tunnetab ja arendab oma loomingulisi võimeid, väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi;
- 3) õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstitöid, rakendades õpitud teadmisi ja oskusi;
- 4) eksperimenteerib mõtete, mõistete, vahendite, materjalide ning tehnikatega;
- 5) töötab iseseisvalt ja teeb koostööd kaaslastega;
- 6) rakendab omandatud oskusi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- 7) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 8) seostab kunsti, kultuuri, teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 9) mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja kunsti rolli ühiskonnas;
- 10) väljendab oma arvamusi ja teadmisi suuliselt ning kirjalikult, kasutades (kunsti)oskussõnavara;
- 11) tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades;
- 12) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna ning disaini näidete esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 13) omab ülevaadet kunsti-, disaini- ja arhitektuurivaldkonnaga seotud ametitest ja elukutsetest.

3.2. I kooliaste

3.2.1. Õpitulemused I kooliastme lõpuks

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb kunstiõppes rõõmu mängulisest ja loovast tegutsemisest;
- 2) julgeb katsetada oma ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 3) oskab töötada iseseisvalt ja teha koostööd, väärtustab erinevaid lahendusi;
- 4) tunneb huvi lühikonna kultuuriobjektide vastu.

3.2.2. Õpitulemused ja õppesisu 1. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. Vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jms). Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jms. Inimese vanuse, ameti jms joonistamine mälu järgi. Mõisted kolmnurk, ruut, ring jne. Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguiline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökohta otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Maal – näpuvärvid, guašš. Skulptuur – plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid. Graafika – riipimine vms.	Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.
Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes. Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – oma nime kujundus portfooliol vms.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Kunstikultuur Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiumbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.	Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine. Eesti ja maailm – keskaegsed hooned. Rahvakunst – laulupidu ja rahvariided.	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiumbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Meedia ja kommunikatsioon Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja	Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Asjade tähendus pildil (nt loodusmaterjalidest installatsiooni	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	jäädvustamine fotona).	Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.3. Õpitulemused ja õppesisu 2. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. Puude, mägede, pilvede jms kujutamine mitmel erineval moel. Esemete tähtsamad tunnused. Esmased proportsioonireeglid. Geomeetristest kujunditest pildi loomine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.
Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Maal – tempera. Skulptuur - seisvad figuurid materjali lisamisega. Graafika – monotüüpia jt erinevad tõmmised.	Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.
Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline	Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes. Märk – liiklusmärkide keel. Kiri – dekoratiivkiri kingipakil.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
ning keskkonnasäästlik tarbimine.		
Kunstikultuur Kunsteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiumbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad.	Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunsteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine. Eesti ja maailm – lossid, kindlused ja mõisahooned Rahvakunst – talu ja taluriistad.	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunsteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Oskab nimetada Eesti kunstnike, lähiumbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Meedia ja kommunikatsioon Kunsteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Piltjutustuse kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). E-kaart.	Uuurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.2.4. Õpitulemused ja õppesisu 3. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Pildiline ja ruumiline väljendus Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Oma tööde esitlemine ja selgituste andmine. Maastik kevadel, suvel, sügisel ja talvel. Esimesed katsetused kujutamisel naturist. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamine. Plasttaarast, karpidest loomade vms meisterdamine.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. Uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle.
Materjalid ja tehnikad Erinevate kunstitehnikate	Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Kunstitehnikate ja töövõtete	Rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
materjalid, töövõtted ning töövahendid (nt joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).	loominguline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. Maal – akvarell, pastell. Skulptuur – voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamata. Graafika – papitrükk vms.	kujutatava iseloomulikud jooned. Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid.
Disain ja keskkond Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	Ideede selgitamine ja vormistamine jooniste ja makettidena tulenevalt situatsiooni kirjeldavast lähteülesandest. Vormi ja funktsiooni seos. Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töödes. Märk – stilisatsioon. Kiri – šrifti valik vastavalt ülesandele.	Esitab oma ideede erinevaid lahendusi. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Kunstikultuur Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiumbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja mediakeskkonnad.	Vana ja uue võrdlemine. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja nende üle arutlemine. Eesti ja maailm – lähikonna kunstigaleriide ja muuseumide asukoht ja funktsioonid. Rahvakunst – kindamustrid, sokisääred jms. Tegelikuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.	Kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes. Oskab nimetada Eesti kunstnikke, lähiumbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Meedia ja kommunikatsioon Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus. Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Meedia kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid. Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatava konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise videos).	Tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

3.3. II kooliaste

3.3.1. Õpitulemused II kooliastme lõpuks

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve, hindab enda ja teiste isikupära;
- 2) eksperimenteerib mõtete, vahendite, materjalide ja kunstitehnikatega;
- 3) tegutseb loovates ja uurimuslikes rühmatöodes ühise tulemuse nimel;

- 4) rakendab oma loomingulisi võimeid ja oskusi ka väljaspool kunstitundi;
- 5) on avatud erinevate kunsti- ja kultuuriilmingute suhtes;
- 6) tunneb huvi kunstiloomingu ja paikkondliku kultuuri vastu;
- 7) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 8) näeb loodust ja keskkonda säästva tarbimise võimalusi.

3.3.2. Õpitulemused ja õppesisu 4. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi.</p> <p>Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.</p> <p>Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.</p> <p>Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine.</p> <p>Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.</p>	<p>Kujutamine vaatluse ja mälu järgi.</p> <p>Värv kui väljendusvahend.</p> <p>Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.</p> <p>Realistlikkus ja abstraktsus kunstis.</p> <p>Erinevad majad linnas ja maal.</p> <p>Esemete suurussuhted. Inimesed tegevuses, inimese nägu ja meeleolu väljendamine. Kubistlikus stiilis pilt.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p> <p>Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad</p> <p>Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, animatsiooni tehnikad ning töövõtted.</p>	<p>Visandamine ja kavandamine.</p> <p>Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.</p> <p>Maal – akvavarvid- jt kattevärvid.</p> <p>Skulptuur – pehmed materjalid.</p> <p>Graafika – faktuurpilt, materjalitrükk.</p> <p>Heledusastmed värvipliatsiga.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p>

<p>Disain ja keskkond Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.</p>	<p>Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Foto, digitaal-graafika, video ja animatsiooni kasutamine lähieümbruse uurimisel.</p> <hr/> <p>Märk – märk kui stilisatsioon, piltkiri. Märk – liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne). Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupid mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>
<p>Kunstikultuur Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.</p>	<p>Kunstiteoste analüüsimine. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu lahti mõtestamine.</p> <hr/> <p>Eesti ja maailm – teosed, kus värvil on suurem roll Rahvakunst – lilltikand (pulmatekk). Rahvakunst – taluarhitektuur.</p>	<p>Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot. Tegutseb eetilisel ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Piltide, teksti, heli ja liikumise</p>	<p>Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jms vaatlemine ja</p>	<p>Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning</p>

koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	nende üle arutlemine, kirjeldamine ja eelistuste põhjendamine. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.	kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.
	Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam.	Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

3.3.3. Õpitulemused ja õppesisu 5. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi.</p> <p>Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.</p> <p>Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.</p> <p>Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine.</p> <p>Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.</p>	<p>Kujutamine vaatluse ja mälu järgi.</p> <p>Värv kui väljendusvahend.</p> <p>Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.</p> <p>Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid. Loodus <i>versus</i> arhitektuur</p> <p>Ühe eseme erinevate osade suhe.</p> <p>Inimese ja inimese näo kujutamise lihtsad proportsioonireeglid. Kera, silindri, tahuka kujutamine. Sõnumite ja emotsioonide edastamine kunstis.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p> <p>Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p> <p>Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.</p>
Materjalid ja tehnikad	Visandamine ja kavandamine.	Visandab ja kavandab

<p>Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, animatsiooni tehnikad ning töövõtted.</p>	<p>Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.</p> <p>Maal – monokroomne maalimine (tint jms). Skulptuur – papier-marche vms. Graafika – papitrükk, mustritega pinnakatmine. Kollaaži tehnika. Heledusnüansid mustvalges graafidijoonisuses.</p>	<p>loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p> <p>Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>
<p>Disain ja keskkond Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.</p>	<p>Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksiste ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Foto, digitaal-graafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.</p> <p>Kiri – šrifti ja pildi sidumine tervikuks. Kiri – trüki- ja muude tähtede kujundamine. Märk – märk kui sümbol (nt sodiaagimärgid).</p>	<p>Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p> <p>Oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot.</p> <p>Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt.</p> <p>Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>
<p>Kunstikultuur Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.</p>	<p>Kunstiteoste analüüsimine. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu lahti mõtestamine.</p> <p>Rahvakunst – sõled, kapad, kirstud. Eesti ja maailm – kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiikkunst jms).</p>	<p>Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid.</p> <p>Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid.</p>

		Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.
Meedia ja kommunikatsioon Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jms vaatlemine ja nende üle arutlemine, kirjeldamine ja eelistuste põhjendamine. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.	Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.
	Valgus, vari ja värv objekti vormi edasiandmisel. Vormimuutustest tulenev tähenduse muutus.	

3.3.4. Õpitulemused ja õppesisu 6. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
Pildiline ja ruumiline väljendus Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine. Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose	Kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Värv kui väljendusvahend. Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Oma tööde võrdlemine kunstiajaloo näidetega. Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Pöördkehad ja mahulised esemed. Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis. Esemete jaotumine geomeetrilisteks kehadeks.	Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid. Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi,

<p>sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.</p>		<p>kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, animatsiooni tehnikad ning töövõtted.</p>	<p>Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.</p> <p>Maal – segatehnikad. Skulptuur – materjalide kombineerimine. Graafika – sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges graafidijoonisuses.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p>
<p>Disain ja keskkond Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.</p>	<p>Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksiste ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Foto, digitaal-graafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.</p> <p>Kiri – šrift varjuga, ruumiline kiri.</p>	<p>Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.</p>
<p>Kunstikultuur Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja</p>	<p>Kunstiteoste analüüsimine. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu lahti</p>	<p>Teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja</p>

<p>maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.</p>	<p>mõtestamine. Eesti ja maailm – konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco jt). Eesti ja maailm – kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiikkunst jms).</p>	<p>võrdleb kunstiteoseid. Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.</p>	<p>Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jms vaatlemine ja nende üle arutlemine, kirjeldamine ja eelistuste põhjendamine. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Ruumilisuus pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastikunähtuste jäädvustamine.</p>	<p>Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid. Võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästval. Arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>

3.4. III kooliaste

3.4.1. Õpitulemused III kooliastme lõpuks

9. klassi lõpetaja:

- 1) oskab loomingulises tegevuses, loovtöö ning uurimise ja refleksiooni käigus kasutada loova ning kriitilise mõtlemise ja probleemilahenduse oskusi;
- 2) tunnetab ning arendab oma loomingulisi võimeid, väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi;
- 3) eksperimenteerib mõtete, mõistete, kunstitehnikate ja uute meediumidega;
- 4) rakendab omandatud oskusi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab kunsti, kultuuri, teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja nüüdiskunsti rolli ühiskonnas;

- 8) väljendab oma arvamusi ja teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, kasutades kunsti oskussõnavara;
- 9) tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades;
- 10) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna ning disaininäidete esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 11) omab ülevaadet kunsti, disaini ning arhitektuuriga seotud elukutsetest ja ametitest.

3.4.2. Õpitulemused ja õppesisu 7. klassis.

Õppesisu	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahmeerimine, deformeerimine jne.</p>	<p>Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne. Ruumi kolm mõõdet. Geomeetiline kujund sümbolina.</p>	<p>Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad Mitmesugused kunstmaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne).</p>	<p>Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Maal – maalimine erinevatele materjalidele. Skulptuur - paberskulptuur ilma liimita. Graafika - trükigraafika ja värvi- ning viltpliatsite ühendamine.</p>	<p>Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise</p>

		loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.
<p>Disain ja keskkond Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.</p>	<p>Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.</p>	<p>Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.</p>
	<p>Märk - geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus. Kiri - omaloodud šrifti kujundamine.</p>	

<p>Kunstikultuur Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad. Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.</p>	<p>Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.</p> <p>Eesti ja maailm - keskajast barokini. Rahvakunst - käise-, vöö- jt kirjad.</p>	<p>Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).</p>	<p>Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.</p> <p>Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.</p>	<p>Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse</p>

		<p>ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.</p> <p>Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast.</p>
--	--	--

3.4.3. Õpitulemused ja õppesisu 8. klassis.

Õppesisu III kooliastmes	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel kooliastmel ja klassiti	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.</p> <p>Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst.</p> <p>Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile.</p> <p>Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne.</p>	<p>Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).</p> <p>Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.</p> <p>Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina. Realistlik maastikumaal, veevõrk. Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik. Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.</p>	<p>Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.</p> <p>Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid.</p> <p>leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loominguga väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse,</p>

		<p>ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast.</p>
<p>Materjalid ja tehnikad Mitmesugused kunstmaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne).</p>	<p>Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.</p>	<p>Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast.</p>
	<p>Maal - klaasimaal, fresko jms. Skulptuur - skulptuur „liigse“ eemaldamisega (penoplast vms). Graafika - erinevate graafikaliiikide katsetused.</p>	
<p>Disain ja keskkond Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.</p>	<p>Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.</p>	<p>Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte</p>
	<p>Märk - märgi tähenduse muutus</p>	

	ajaloos, firmamärk. Kiri - šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm.	eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.
Kunstikultuur Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad. Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.	Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.	Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut. Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.
	Eesti ja maailm - 19. sajandi stiilid, modernism. Rahvakunst - rahvuslik ja rahvalik.	
Meedia ja kommunikatsioon Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).	Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.	Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise
	Korduvuse mõju. Mustrid.	

		<p>loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.</p>
--	--	---

3.4.4. Õpitulemused ja õppesisu 9. klassis.

Õppesisu III kooliastmes	Rõhuasetused õppesisu käsitlemisel kooliastmel ja klassiti	Õpitulemused
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p> <p>Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.</p> <p>Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst.</p> <p>Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile.</p> <p>Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad.</p> <p>Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraheerimine, deformeerimine jne.</p>	<p>Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.</p> <p>Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.</p> <p>Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Loodus detailides, maja siseruum. Deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks. Mitu inimese figuuri suhtlemas, käed.</p> <p>Arhitektoonika.</p> <p>Moodulsüsteemid.</p>	<p>Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi.</p> <p>Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.</p> <p>Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus.</p> <p>Arutleb visuaalkultuuri</p>

		avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalisuse seisukohast.
Materjalid ja tehnikad Mitmesugused kunstmaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne).	Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.	Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid. Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.
	Maal - lahustid, lakid jms, õlimaal, graffiti. Skulptuur - materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist. Graafika - graafika + kollaaž jt segatehnikad.	
Disain ja keskkond Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.	Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted. Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.	Visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi. Leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid.
	Märk - mäng sümbolitega, logo. Kiri - pidulik kiri (nt kalligraafia).	
Kunstikultuur Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad. Kunst peegeldamas	Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid.	Teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut.

<p>ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.</p>	<p>Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.</p>	<p>Analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis, mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust. Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilise ja turvalise seisukohast.</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).</p>	<p>Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse.</p>	<p>Rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid. Analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilise seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus. Arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda</p>
	<p>Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3-D efekt, stereonägumine jms).</p>	

		eetilisuse ja turvalisuse seisukohast.
--	--	---